

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ **ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΚΟ ΖΣ /001 ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΦΥΓΜΟΥ	3
ΚΚΟ ΖΣ/002 ΛΗΨΗ ΑΡΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΜΕ ΣΦΥΓΜΟΜΑΝΟΜΕΤΡΟ.....	5
ΚΚΟ ΖΣ/003 ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΑΠΝΟΩΝ	9
ΚΚΟ ΖΣ/004 ΜΕΤΡΗΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ.....	11
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ΑΝΑΦΟΡΕΣ	15

ΚΚΟ ΖΣ /001

ΜΕΤΡΗΣΗ ΣΦΥΓΜΟΥ

ΣΚΟΠΟΣ : Μέτρηση και εκτίμηση του σφυγμού του ατόμου.

Ανεξάρτητη Νοσηλευτική Διαδικασία ✓

Απαιτείται ιατρική οδηγία

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ/ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ:

1. Ρολόι με δείκτη δευτερολέπτων
2. Ειδικά έντυπα
3. Άλλος εξοπλισμός

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του άτομου για τη διαδικασία μέτρησης του σφυγμού	Εξασφάλιση συγκατάθεσης και συνεργασίας	
2. Πλύσιμο χεριών (ΚΚΟ ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	Εφαρμογή ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού όπου ενδείκνυται
3. Διασφάλιση της άνετης θέσης του ατόμου	Διασφάλιση της ακρίβειας της μέτρησης	Όπου είναι δυνατό η μέτρηση να γίνεται υπό τις ίδιες συνθήκες (αυτό εξασφαλίζει τη συνοχή και σταθερότητα της μέτρησης)
4. Επιλογή του σημείου για τη λήψη του σφυγμού		Συνήθως χρησιμοποιείται η κερκιδική αρτηρία λόγω εύκολης πρόσβασης
5. Με το δείκτη και το μεσαίο δάκτυλο σφυγμομετρείται ο κερκιδικός σφυγμός πάνω στην καμπυλική επιφάνεια του καρπού, στα πλάγια ασκώντας ήπια πίεση στην αρτηρία		
6. Μέτρηση της συχνότητας του σφυγμού για ένα λεπτό αξιολογώντας τον ρυθμό και την ένταση του	Διασφάλιση της ακρίβειας της μέτρησης	Ο χρόνος αυτός (1 λεπτό) απαιτείται για τον εντοπισμό τυχόν αρρυθμιών
7. Εκτίμηση του αποτελέσματος της μέτρησης λαμβάνοντας υπόψη το ιατρικό ιστορικό και τη φαρμακευτική αγωγή του ατόμου		Εφαρμογή ανάλογων νοσηλευτικών παρεμβάσεων
8. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		Ενημέρωση του θεράποντα ιατρού όπου ενδείκνυται
9. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΛΗΨΗ ΑΡΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΜΕ ΣΦΥΓΜΟΜΑΝΟΜΕΤΡΟ

ΣΚΟΠΟΣ: Μέτρηση και εκτίμηση της αρτηριακής πίεσης

Ανεξάρτητη Νοσηλευτική Διαδικασία ✓

Απαιτείται Ιατρική Οδηγία

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ:

1. Σφυγμομανόμετρο
2. Περιχειρίδα στο κατάλληλο μέγεθος
3. Στηθοσκόπιο
4. Ειδικά έντυπα
5. Άλλος εξοπλισμός

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του ατόμου για τη διαδικασία μέτρησης της αρτηριακής πίεσης	Εξασφάλιση συγκατάθεσης και συνεργασίας του ατόμου και μείωση της ανησυχίας του	
2. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	Εφαρμογή ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού όπου ενδείκνυται
3. Επιβεβαίωση της άνετης και κατάλληλης θέσης του ατόμου	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Το άτομο θα πρέπει να είναι ήρεμο για 5 λεπτά και να βρίσκεται σε ήσυχο και άνετο περιβάλλον Επίσης τα τελευταία 30 λεπτά να μην έχει καταναλώσει αλκοόλ ή καφεΐνη, να έχει καπνίσει ή ασκηθεί
4. Αποκάλυψη και υποστήριξη του μέλους όπου θα πραγματοποιηθεί η μέτρηση, ανάλογα με την περίπτωση (άνω ή κάτω άκρο)	Καλύτερη ακρόαση των ήχων για διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Το άκρο στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η μέτρηση να είναι χαλαρό και υποστηριζόμενο Ο βραχίονας του άνω άκρου που θα πραγματοποιηθεί η μέτρηση να είναι στο ύψος της καρδιάς με την παλάμη στραμμένη προς τα πάνω Για τη μέτρηση της αρτηριακής πίεσης στο κάτω άκρο το άτομο να βρίσκεται σε ύπτια θέση
5. Τοποθέτηση του σφυγμομανομέτρου σε σταθερή και επίπεδη επιφάνεια	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης και προστασίας του εξοπλισμού	
6. Εφαρμογή της κατάλληλης περιχειρίδας* στο άκρο στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η μέτρηση	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Η περιχειρίδα να καλύπτει το 80% της επιφάνειας του βραχίονα Η άκρη της περιχειρίδας τοποθετείται 2-3 εκατοστά πάνω από τον αγκωνιαίο βόθρο. Λαμβάνονται υπόψη οι ενδείξεις στην περιχειρίδα όσο αφορά στη σωστή τοποθέτηση (ένδειξη πορείας αρτηρίας.) Η περιχειρίδα εφαρμόζεται έτσι ώστε να μην εξασκείται υπερβολική πίεση στο

		<p>άκρο αλλά ούτε και να είναι χαλαρό</p> <p>Ο αεροθάλαμος δεν πρέπει να περιέχει αέρα κατά την εφαρμογή</p>
7. Δίνονται οδηγίες στο άτομο όπως παραμένει σιωπηλό και ήρεμο	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Αποφεύγεται η λήψη τροφής, η κίνηση και η ομιλία κατά τη μέτρηση αφού δύναται οι δραστηριότητες αυτές να αλλοιώσουν τα αποτελέσματα της μέτρησης δείχνοντας υψηλότερες τιμές
8. Ψηλάφηση της αρτηρίας του άκρου που θα πραγματοποιηθεί η μέτρηση (βραχιόνιας ή κερκιδικής ή ιγνυακής) πιέζοντας ελαφριά με τις άκρες των δύο πρώτων δακτύλων (δείκτη και μέσο). Εντοπισμός του σφυγμού.	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Έντονη πίεση στο σημείο του σφυγμού αλλοιώνει το αποτέλεσμα της μέτρησης
9. Κλείνεται η βαλβίδα ελέγχου αέρα και ασκείται πίεση στο μπαλονάκι (πουάρ) έτσι ώστε να φουσκώσει ο αεροθάλαμος της περιχειρίδας, μέχρι που να χαθεί το αίσθημα του σφυγμού. Διαβάζεται η ένδειξη στο σφυγμομανόμετρο στο σημείο απώλειας του σφυγμού (αποτελεί μια αδρή ένδειξη της συστολικής πίεσης). Αφαιρείται ο αέρας από τον αεροθάλαμο		
10. Γίνεται ψηλάφηση της βραχιόνιας αρτηρίας και τοποθετείται το διάφραγμα του στηθοσκοπίου στο σημείο εντοπισμού του σφυγμού. Εφαρμόζονται στα αυτιά τα ακουστικά για ακρόαση των ήχων korotkoff.	Καλύτερη ακρόαση των ήχων και διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Το διάφραγμα δεν πρέπει να τοποθετείται κάτω από την περιχειρίδα διότι διάφοροι ήχοι τριβής επεμβαίνουν στη μέτρηση
11. Φουσκώνεται ο αεροθάλαμος ακόμα 20-30 mmHg πέρα από το σημείο απώλειας του σφυγμού (βλ, σημείο 9). Ανοίγεται η βαλβίδα του σφυγμομανόμετρου επιτρέποντας την αργή έξοδο του αέρα (2-3 mmHg ανά ήχο)	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
12. Ακρόαση ήχων. Παρατηρείται η ένδειξη στο σφυγμομανόμετρο. Η τιμή που ακούγεται ο πρώτος ήχος είναι η συστολική αρτηριακή πίεση και η τιμή που ακούγεται ο τελευταίος η διαστολική αρτηριακή πίεση		
13. Αφαίρεση της περιχειρίδας		

14. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		Ενημέρωση του θεράποντα ιατρού όπου ενδείκνυται
15. Πλύσιμο των χεριών <i>(ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)</i>	Πρόληψη λοιμώξεων	
16. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΑΠΝΟΩΝ

ΣΚΟΠΟΣ : Μέτρηση και αξιολόγηση των αναπνοών του ατόμου.

Ανεξάρτητη Νοσηλευτική Διαδικασία ✓

Απαιτείται Ιατρική Οδηγία

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ – ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ:

1. Ρολόι με δείκτη δευτερολέπτων
2. Ειδικά έντυπα
3. Άλλος εξοπλισμός

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του ατόμου για τη διαδικασία	Εξασφάλιση συγκατάθεσης και συνεργασία του ατόμου και μείωση της ανησυχίας	
2. Πλύσιμο χεριών <i>(ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)</i>	Πρόληψη λοιμώξεων	Εφαρμογή ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού όπου ενδείκνυται
3. Επιβεβαίωση της άνετης και κατάλληλης θέσης του ατόμου	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Το άτομο θα πρέπει να βρίσκεται σε ήσυχο και άνετο περιβάλλον
4. Παρατήρηση της κίνησης του θωρακικού τοιχώματος και μέτρηση των αναπνοών για 1 λεπτό	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Σε ενήλικες η φυσιολογική τιμή κυμαίνεται 12-20/λεπτό
5. Παρατήρηση και εκτίμηση: <ul style="list-style-type: none"> • Του ρυθμού και του βάθους της αναπνοής • Του χρώματος του ασθενή (πχ για σημεία κυάνωσης) • Για ύπαρξη ασυμμετρίας στην κίνηση του θώρακα και εάν γίνεται χρήση των επικουρικών μυών • Για ύπαρξη δύσπνοιας • Για άλγος κατά την αναπνοή και εντόπιση του άλγους • Για θορυβώδη αναπνοή, ασθματική αναπνοή ή συριγμό • Για βήχα (πχ. ξηρό ή παραγωγικό) • Για ύπαρξη πτυέλων (εκτίμηση ποσότητας, χρώματος, σύστασης) 		Εφαρμογή ανάλογων νοσηλευτικών παρεμβάσεων
6. Πλύσιμο των χεριών <i>(ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)</i>	Πρόληψη λοιμώξεων	
7. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		
8. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΣΚΟΠΟΣ: Μέτρηση και εκτίμηση της θερμοκρασίας σώματος του ατόμου.

Ανεξάρτητη Νοσηλευτική Διαδικασία ✓

Απαιτείται Ιατρική Οδηγία

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

1. Η μέτρηση της θερμοκρασία σώματος γίνεται σε βαθμούς Κελσίου (C°). Υπάρχουν τέσσερις διαφορετικοί τρόποι θερμομέτρησης: από το στόμα, τη μασχάλη, το ορθό (στα παιδιά) και το αυτί με τη χρήση κατάλληλου θερμόμετρου.

2. Για την αξιολόγηση του αποτελέσματος της μέτρησης της θερμοκρασίας του σώματος λαμβάνονται υπόψη οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ρύθμιση της θερμοκρασίας του σώματος όπως κιρκάδιος ρυθμός, ηλικία, φύλο, θερμοκρασία περιβάλλοντος.

ΜΕΤΡΗΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΣΧΑΛΗ

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ/ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ :

1. Ειδικό θερμόμετρο
2. Άλλος εξοπλισμός
3. Ειδικά έντυπα

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του ατόμου για τη διαδικασία θερμομέτρησης	Εξασφάλιση της συνεργασίας του ατόμου και μείωση της ανησυχίας του	
2. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
3. Απομάκρυνση των ενδυμάτων του ατόμου έτσι ώστε να διακρίνεται η μασχάλη του	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
4. Τοποθέτηση της άκρης του θερμόμετρου στη βαθύτερη περιοχή της μασχάλης	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
5. Το χέρι του ατόμου κατεβαίνει προς το σώμα και τοποθετείται το βραχιόνιο του πάνω στο στήθος του	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
6. Παραμονή του θερμόμετρου στη θέση αυτή για πέντε λεπτά ή όσο συστήνει η κατασκευάστρια εταιρεία	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
7. Η μέτρηση της θερμοκρασίας εντοπίζεται στο πλησιέστερο δέκατο του θερμόμετρου		
8. Απομάκρυνση του θερμόμετρου και καθαρισμός του		
9. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
10. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		Ενημέρωση του θεράποντα ιατρού όπου ενδείκνυται
11. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΜΕΤΡΗΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΣΤΟΜΑ

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ /ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ :

1. Ειδικό θερμόμετρο
2. Άλλος εξοπλισμός
3. Ειδικά έντυπα

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του ατόμου για τη διαδικασία θερμομέτρησης	Εξασφάλιση συγκατάθεσης και συνεργασίας του ατόμου και μείωση της ανησυχίας του	
2. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
3. Τίθεται σε λειτουργία το θερμόμετρο και τοποθετείται το άκρο κάτω από τη γλώσσα στο αριστερό ή δεξιό θυλάκιο	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Στη θέση αυτή, το άκρο του θερμομέτρου έρχεται σε επαφή με τα επιφανειακά αιμοφόρα αγγεία και είναι δυνατή η ακριβής μέτρηση της θερμοκρασίας του σώματος
4. Το θερμόμετρο μένει σ' αυτή τη θέση μέχρι να ακουστεί ο χαρακτηριστικός ήχος ένδειξης ότι έχει συμπληρωθεί ο χρόνος και έχει ληφθεί η θερμοκρασία, ή όσο συστήνει η κατασκευάστρια εταιρεία	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	
5. Απομάκρυνση του θερμομέτρου και καθαρισμός του		
6. Γίνεται ανάγνωση της θερμοκρασίας στο θερμόμετρο		
7. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
10. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		Ενημέρωση του θεράποντα ιατρού όπου ενδείκνυται.
11. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΜΕΤΡΗΣΗ ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑΣ ΣΩΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΥΜΠΑΝΙΚΗ ΜΕΜΒΡΑΝΗ

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ/ ΑΝΑΛΩΣΙΜΑ ΕΙΔΗ :

1. Ειδικό θερμόμετρο
2. Ειδικό μιας χρήσης κάλυμμα
3. Άλλος εξοπλισμός
4. Ειδικά έντυπα

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΕΙΔΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ
1. Ενημέρωση του ατόμου για τη διαδικασία θερμομέτρησης	Εξασφάλιση συγκατάθεσης και συνεργασία του ατόμου και μείωση της ανησυχίας του	
2. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
3. Τοποθέτηση του ειδικού προστατευτικού καλύμματος στη μήλη του θερμομέτρου		
4. Τοποθέτηση της μήλης του θερμομέτρου στον έξω ακουστικό πόρο, με απαλές αλλά σταθερές κινήσεις	Διασφάλιση ακρίβειας της μέτρησης	Βίαιη εισαγωγή μπορεί να προκαλέσει πόνο ή τραυματισμό
5. Χρόνος αναμονής σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες της κατασκευάστριας εταιρείας		
6. Αφαίρεση κι απόρριψη του ειδικού καλύμματος		
7. Πλύσιμο των χεριών (ΚΚΟ: ΕΕΛ/001)	Πρόληψη λοιμώξεων	
8. Ενημέρωση του ατόμου για το αποτέλεσμα της μέτρησης όπου ενδείκνυται		Ενημέρωση του θεράποντα ιατρού όπου ενδείκνυται
9. Τεκμηρίωση της διαδικασίας στα ειδικά έντυπα, ενημέρωση της νοσηλευτικής αναφοράς και του προσωπικού φακέλου του ατόμου.		Διασφάλιση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ/ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Basavanthappa BT. (2004) *Fundamental of Nursing*. New Delhi, Jaypee Brothers Medial Publishers
- Castledine, G. (2004) Patient assessment: a key requirement of nursing care. *British Journal of Nursing*, 13(20), 1233
- Craven R. & Hirnle C. (2007) *Fundamentals of Nursing: Human Health and Function*. Philadelphia: Lippincott & Wilkins
- Dalton, T., Limmer D., Mistovich J. & Werman H.(2006) *Advanced Medical Life Support*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Dougherty, L and Lister, S (2008) *The Royal Marsden Hospital Manual of Clinical Nursing Procedures 7th Edition*. Oxford: Blackwell Publishing
- Lu SH, Leasure AR & Dai, YT (2009). A Systematic Review of Body Temperature variation in older people. *Journal of Clinical Nursing*, 19(1-2), 4-16
- Moore T. (2007) Respiratory assessment in adults. *Nursing Standard*. 21(49), 48-56
- Nicol M., Bavin C., Bedford-Turner S. Cronin P. & Rawlings-Anderson K. (2000) *Βασικές Νοσηλευτικές Διαδικασίες*. Αθήνα: Επιστημονικές Εκδόσεις Παρισιάνου
- O'Brien E. & Davison M. (1994) Blood Pressure measurement: rational and ritual actions. *British Journal of Nursing*, 3(8), 393-396
- Sund-levander M., Grodzinsky E., Loyd D. & Wahren LK (2004) Errors in body temperature assessment related to individual variation, measuring technique and equipment. *International Journal of Nursing Practice*, 10(5), 216-223
- Taylor C., Lillis C. & LeMone P. (2005) *Fundamentals of Nursing : The Art and Science of Nursing Care*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins
- Timby B (2009) *Fundamental Nursing Skills and Concepts 9th edition*. Philadelphia: Lippincott & Wilkins
- Toms E. (1995) Vital observations. *Nursing Times*, 89(51), 32-34
- University of Texas (2009). Section A. Patient Assessment upon Admission. Available from: http://www.uth.tmc.edu/uth_orgs/hcpc/procedures/volume2/chapter2/frame.htm. [Accessed 14 November 2009]
- Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών (2009) Κατευθυντήριες οδηγίες άσκησης Νοσηλευτικής στην Κοινότητα και Δημόσια Υγεία. Υπουργείο Υγείας.
- Ελληνική εταιρεία μελέτης της υπέρτασης, Available at : www.hypertesion.gr/guidelines-2007-10.html [Accessed November 1st, 2010]

